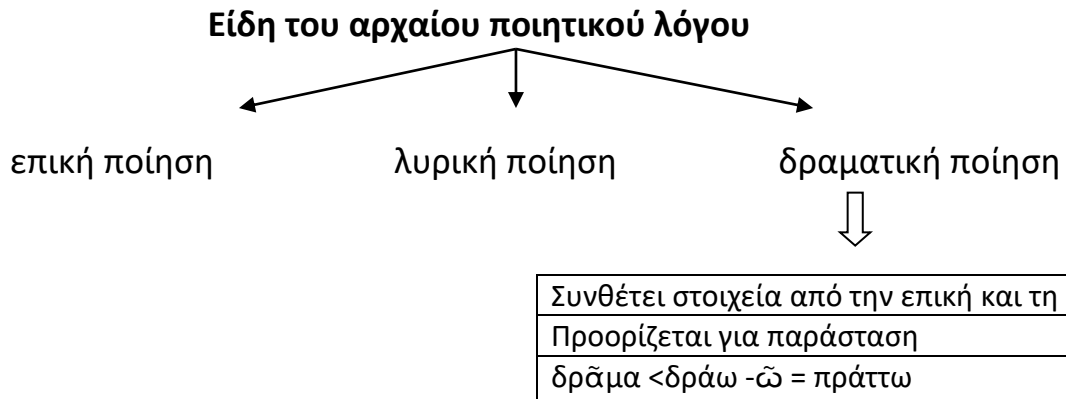

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΔΡΑΜΑΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

(ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ)

Γένεση του δράματος

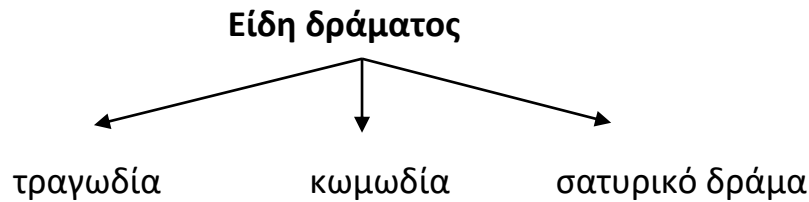
Το δράμα προήλθε από τις θρησκευτικές τελετές, τα δρώμενα (=ιερές συμβολικές πράξεις) προς τιμήν του θεού Διονύσου.

Χαρακτηριστικά της λατρείας του Διονύσου

1. ιερή μανία που προκαλεί την έκσταση
2. θεοληψία / θεία έμπνευση
3. έξαλλος ενθουσιασμός
4. μιμητικό στοιχείο
5. μεταμφίεση των πιστών σε Σάτυρους

Διθύραμβος

Θρησκευτικό - λατρευτικό άσμα που τραγουδούσε ο ιερός θίασος των πιστών του Διονύσου με συνοδεία αυλού. Ο πρώτος των χορευτών, ο **εξάρχων**, αναλάμβανε την απόδοση της αφήγησης που σχετίζονταν με τη ζωή του θεού. Οι 50 χορευτές, μεταμφιεσμένοι σε τράγους, εκτελούσαν κυκλικά τον διθύραμβο.

Προέλευση της τραγωδίας
« από τῶν ἐξάρχοντων τὸν διθύραμβον» (Αριστοτέλης)

Αρίων (6ος αιώνας π.Χ.)

1. Πρώτος συνέθεσε διθύραμβο.
2. Του έδωσε λυρική μορφή και αφηγηματικό περιεχόμενο.
3. Παρουσίασε τους χορευτές μεταμφιεσμένους σε Σατύρους, δηλαδή με χαρακτηριστικά τράγων, γι' αυτό ονομάστηκε ευρετής του τραγικού τρόπου.

Θέσπης (μέσα του 6ου αιώνα π.Χ.)

1. Στάθηκε απέναντι στο χορό και συνδιαλέχθηκε με στίχους.
2. Στη θέση του εξάρχοντα έβαλε άλλο πρόσωπο, εκτός Χορού, τον υποκριτή (ηθοποιό) που έκανε διάλογο με το Χορό, συνδυάζοντας το επικό στοιχείο (λόγος) με το λυρικό (μουσική).
3. Το 534 π.Χ. έγινε η πρώτη επίσημη παράσταση τραγωδίας (από τον Θέσπη) στα Μεγάλα Διονύσια

Θρησκευτικός χαρακτήρας της τραγωδίας

1. Αποτελούσε τμήμα της λατρείας του Διονύσου – παριστανόταν κατά τη διάρκεια των εορτών του
2. Στην Αθήνα οι παραστάσεις γίνονταν στον ιερό χώρο του Ελευθερέως Διονύσου
3. Οι ιερείς του κατείχαν τιμητική θέση στην πρώτη σειρά των επισήμων
4. Οι νικητές στεφανώνονταν με κισσό, το ιερό φυτό του Διονύσου

Η ακμή της τραγωδίας: η εποχή και το κλίμα της

Η ακμή της τραγωδίας συμπίπτει με την **ακμή της δημοκρατίας** (χρυσός αιώνας του Περικλή) όταν η Αθήνα, μετά τη νικηφόρα έκβαση των Μηδικών πολέμων, διαθέτει μεγάλη ισχύ και δόξα και συγχρόνως αποτελεί σπουδαίο πνευματικό και πολιτιστικό κέντρο.

Θεματική

Στην Αθήνα της κλασικής εποχής οι τραγωδίες είναι σκηνικές παραστάσεις όπου εξυμνείται ο ηρωικός άνθρωπος, που συγκρούεται με τη Μοίρα, την Ανάγκη, τη θεία δικαιοσύνη. Το τριαδικό σχήμα *ίβρις – ἄτη – δίκη* αποτελεί το ηθικό υπόβαθρο της τραγωδίας. Οι συγγραφείς τραγωδιών αντλούν τα θέματά τους από τη μυθολογία —εξαίρεση είναι οι *Πέρσαι* του Αισχύλου και οι *Βάκχαι* του Ευριπίδη.

Δραματικοί αγώνες

Παραστάσεις τραγωδιών στην αρχαία Αθήνα γίνονταν στα:

Μικρά ή κατ' αγρούς Διονύσια	Λήναια	Ανθεστήρια	Μεγάλα ή εν άσει Διονύσια
επαναλήψεις	τραγικοί και κωμικοί αγώνες / νέες τραγωδίες	οι δραματικοί αγώνες προστέθηκαν αργότερα	νέες τραγωδίες

Συντελεστές των δραματικών αγώνων

Πριν και μετά την παράσταση

A) Ο επώνυμος άρχων: Επέλεγε 3 ποιητές απ' αυτούς που είχαν υποβάλει αίτηση (κάθε ποιητής διαγωνίζονταν με μία τετραλογία δηλ. 3 τραγωδίες και ένα σατυρικό δράμα. Στη συνέχεια έδιδε χορό σε κάθε ποιητή και του υποδείκνυε το χορηγό.

B) Ο χορηγός: Χορηγοί ήταν πλούσιοι Αθηναίοι που αναλάμβαναν τα έξοδα της παράστασης

Γ) Οι κριτές: Ήταν 10 και ορίζονταν με κλήρωση (1 από κάθε φυλή)

Βραβεία

Στέφανος κισσού στους νικητές ποιητές (*πρωτεΐα, δευτερεΐα, τριτεΐα*) και στους χορηγούς (*χάλκινος τρίπους*).

Αναγραφή των ονομάτων των ποιητών, χορηγών και πρωταγωνιστών σε πλάκες και κατάθεσή τους στο δημόσιο αρχείο (*διδασκαλία*).

Το κοινό

Τις παραστάσεις παρακολουθούσαν Αθηναίοι, μέτοικοι και ξένοι, καθώς επίσης και γυναίκες.

Θεωρικά: η παροχή χρηματικού βοηθήματος, στους άπορους πολίτες, για να παρακολουθήσουν δωρεάν τις παραστάσεις, χωρίς εισιτήριο (*σύμβολον*).

Το θέατρο

- **Το κοίλον:** Ήταν ο χώρος των θεατών, ημικυκλικά απέναντι από τη σκηνή.
[Όροι που σχετίζονται: εδώλια, διαζώματα, κλίμακες, κερκίδες].
- **Η ορχήστρα:** Ήταν ο χώρος του χορού. Είχε κυκλικό ή ημικυκλικό σχήμα και στο κέντρο του υπήρχε ο βωμός του Διονύσου, η *θυμέλη*.
- **Η σκηνή:** Ήταν ξύλινο ορθογώνιο οικοδόμημα στη μια πλευρά της ορχήστρας και προς τους θεατές, εικόνιζε την πρόσοψη ναού ή ανακτόρου και είχε ειδικό χώρο βοηθητικό των υποκριτών.

Πάροδοι: Μεταξύ της σκηνής και της ορχήστρας υπήρχαν 2 διάδρομοι, οι πάροδοι, από τις οποίες έμπαιναν ο Χορός και οι υποκριτές που δεν ήταν μέσα στη σκηνή. Από τη δεξιά ως προς τον θεατή πάροδο έμπαιναν αυτοί που έρχονταν από την πόλη ή το λιμάνι, ενώ από την αριστερή αυτοί που έρχονταν από τους αγρούς ή μια ξένη χώρα.

Ο χώρος ανάμεσα στη σκηνή και την ορχήστρα ήταν υπερυψωμένος και ονομαζόταν **λογείο**. Εκεί δρούσαν οι ηθοποιοί. Πάνω στη σκηνή υπήρχε υπερυψωμένη εξέδρα, το **θεολογείο** και εκεί εμφανίζονταν οι θεοί.

Θεατρικά μηχανήματα: Το εκκύκλημα, ο γερανός ή αιώρημα, το βροντείο ή κεραυνοσκοπείο, οι περιάκτοι.

Οι συντελεστές της παράστασης

A) Οι υποκριτές (ηθοποιοί)

B) Ο Χορός

Γ) Ο αυλητής

Δομή της τραγωδίας

Ορισμός του Αριστοτέλη και η ερμηνεία του.

Τα μέρη της τραγωδίας

ΚΑΤΑ ΠΟΣΟΝ ΜΕΡΗ		ΚΑΤΑ ΠΟΙΟΝ ΜΕΡΗ
Διαλογικά-επικά	Λυρικά-χορικά	1. μύθος
1. πρόλογος	1. πάροδος	2. ήθος
2. επεισόδια	2. στάσιμα	3. λέξις
3. έξοδος	3. κομμοί	4. διάνοια
	4. μονωδίες	5. μέλος
	5. διωδίες	6. όψις